

Scherp zien

Toneel: *Huis van de toekomst*

DOOR **LOEK ZONNEVELD**

Regisseur Carina Molier is jaren niet in beeld geweest. Bewuste keuze? Mogelijk. Molier heeft als theatermaker nooit haast gehad. Zeker niet na een succes. Dat succes heette zes jaar geleden *Ruigoord*, in twee delen (2000). Ik herinner me woedende commentaren, vooral op het tweede deel, *Een virtuele dood*, een geënceneerde euthanasie. Gespeeld voor en geregistreerd door talloze camera's. Becommentarieerd op een in het decor geprojecteerde website. Zich afspelend in een containerhuis. Waar je als publiek omheen kon dwalen, naar binnen kon kijken. Er hingen overal monitoren. In de loop van *Ruigoord 2* werden wij veroordeeld tot de rol van de betrapte toeschouwer. Carina Molier houdt ervan haar publiek in de val te lokken. De val van het georganiseerde voyeurisme. *Huis van de toekomst*, haar nieuwste voorstelling, gaat over scherpte in kijken. Molier creëert eerst rotzooi, brengt de kijker in de war. Dan biedt ze de mogelijkheid om nóg eens te kijken. Wat is hier in vredesnaam aan de hand? In welke legpuzzel zijn we verdwaald geraakt?

In *Huis van de toekomst* wordt opnieuw een sterfgeval gereconstrueerd. Een aantal wetenschappers en kunstenaars trok zich ooit terug op een locatie om hardop na te denken over de toekomst. In *Ruigoord 2* was de spil van dat nadenken een goeroe, Clifford A. Pickover (destijds een mooie rol van Gerardjan Rijnders). Nu heeft schrijver Rijnders voor *Huis van de toekomst* een centrale rol toebedacht aan Sharaf Musa, politiek vluchteling, televisiepresentator, aanhanger van het soefisme (Sabri Saad El-Hamus). Hij nodigde in een recent verleden zijn gasten uit om op onorthodoxe wijze met elkaar de confrontatie over onze toekomst aan te gaan en grenzen op te zoeken. Dat liep fout. Een van de deelnemers (een filosoof) stierf onder nooit opgehelderde omstandigheden. Tijdens de reconstructie (het hier-en-nu van de voorstelling) keren de overige gasten terug in «Het

Huis». Terwijl opnamen van de eerdere ontmoeting (inclusief die van de gestorven filosoof) worden getoond, onderwerpt een hinderlijk dóórvragende journalist (Marnie Blok) de deelnemers van het experiment aan een serie kruisverhoren. Om erachter te komen wat er in dat experiment misging, waarom er klaarblijkelijk iemand dood moest.

De montage die Carina Molier in *Huis van de toekomst* maakt, is een mengeling van beelden van vóór de dood van de filosoof (die dood blijft een onopgehelderd raadsel) en de reflectie van de deelnemers erna. De middelen zijn dezelfde als in *Ruigoord 2*: een containerhuis waar je als toeschouwer omheen kunt wandelen, hier-en-nu-reality (wat zie ik) en niet direct zichtbare reality (wat doen ze ondertussen op plekken die je niet kunt zien) kun je tijdens het wandelen zelf «monteren». Op monitoren wordt dat wat ooit gebeurd is door de actuele waarneming heen gesneden. Het resultaat is verbluffend: kijk maar, je ziet niet wat je ziet.

Over de feitelijke vertelling wil ik hier niet veel kwijt. Je kunt er naar kijken als naar een thriller, de reconstructie van een (zelf)moord. Hoeft niet, kán. De toeschouwer kan zich identificeren met uitersten in de personages. De langzaam gek wordende regisseur-schrijver Reigers bijvoorbeeld, een mooie rol van Benjamin de Wit, die in de loop van de handeling de ontdekking doet dat de werkelijkheid een veelkoppig monster is. Zijn tegenpool: de producent van het programma, Edna Verhey, gespeeld door Frieda Pittors, die alleen maar verbijsterd kijkt naar wat ze ooit heeft aangericht. Pittors speelt eigenlijk een soort Hummie van de Tonnekreek, die geriatrische barbiepop van *Big Brother*. Maar dan met een ziel.

De commentaren op dit nieuwe werk van Carina Molier in de pers waren kwaadaardig. Net als in 2000. *Ruigoord 2* wordt nu met terugwerkende kracht bejubeld en afgezet tégen deze voorstelling. Tja. Het enige wat je Molier kunt verwijten is dat ze niet meer tijd heeft genomen. *Huis van de*

toekomst had van mij nog uren mogen duren.

Huis van de toekomst, Toneelgroep Amsterdam en Molier Multimedia Products, tot en met 1 april, Compagnietheater, Amsterdam, 020-5205320

